

задати орієнтири і підходи для практичної роботи всіх рівнів державної влади і місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства у сфері молодіжної політики України.

Список використаних джерел

1. Головенько В.А. Молоде покоління України в алгоритмі суспільних процесів / Головенько В.А. // Український соціум. – 2016. – № 2. – С.20 – 34.

2. Молодь в Україні. Дослідження молодіжного сектора: проблеми та перспективи. – К.: Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй в Україні, 2016. – С.74

3. Лібанова Е.М. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти /За ред. Е.М.Лібанової. — К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України, 2013. — 248 с.

4. Лозовицький Олександр Станіславович. Доктрина молодіжної політики України як основа формування, розвитку й ефективної реалізації сучасної конкурентоспроможної особистості [Електронний ресурс] / Лозовицький Олександр Станіславович. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=35666.

О. Г. Карагодіна, В. П. Лютий, О. В. Пожидаєва

ЕТИЧНА ЕКСПЕРТИЗА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ: СТАВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПІЛЬНОТИ

З набуттям чинності постанови КМУ від 23 березня 2016 р. № 261 «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» в низці публікацій [1–4; 7] обговорено певні виклики, що спричиняє переорієнтація українських ЗВО на прийнятий в інших країнах формат підготовки здобувачів наукового ступеня до проведення наукового пошуку, написання та захисту дисертацій. Для кафедр соціальної роботи ці питання виявились особливо непростими, адже соціальна робота набула академічно статусу лише з введенням в дію згаданої вище постанови. Відтак, організатори вперше утворених програм підготовки докторів філософії з соціальної роботи стикнулися з проблемою змістового наповнення освітньої частини програми і, водночас, з суто методологічними

питаннями, серед яких, зокрема, – етична складова наукового дослідження.

Етика наукового дослідження в соціальній роботі належить до проблем, широко обговорюваних в закордонних наукових публікаціях [9; 10 та ін.]. Однак у вітчизняному науковому дискурсі вони допоки не посіли належного місця. Потреба розгортання змістовної наукової дискусії щодо особливої значущості етичних аспектів наукових розвідок із соціальної роботи, предмету етичної експертизи, її організаційних моментів особливо гостро постає у зв'язку з розширенням кола проблематики соціальної роботи в Україні, втілення підтриманих міжнародними донорськими організаціями науково-практичних проектів [5; 8 та ін.] і, особливо, внаслідок започаткування дисертаційних досліджень.

В межах пілотної розвідки автори поставили собі за мету визначити ставлення представників професійної спільноти викладачів кафедр соціальної роботи українських ЗВО до впровадження процедур експертизи наукових досліджень даного напрямку. Для досягнення мети використано метод анкетного опитування. Анкета, пропонована респондентам для самостійного заповнення, містила 17 питань (4 з них стосувались соціально-демографічних характеристик опитуваних). Анкетування проводилось під час наукового заходу – ІІІ Круглого столу «Впровадження програм підготовки докторів філософії з соціальної роботи» [6]. Опитуванню передували презентації доповідачів, що ініціювали глибше занурення учасників у проблему і надання мінімальної інформації про окремі процедурні та змістові аспекти етичної експертизи біоповедінкових та/або соціальних досліджень, мало знайомі вітчизняним науковцям.

Невелика чисельність вибірки обумовила підхід до обробки отриманих даних – якісний аналіз. Загалом опитано 28 респондентів – представників кафедр, що провадять освітні програми з підготовки фахівців соціальної роботи різних рівнів, які за винятком однієї особи, мали наукові ступені докторів або кандидатів наук різних галузей (філософія, педагогічні та медичні науки, психологія, соціологія, політологія). Переважна більшість опитаних (21 особа) представляли кафедри, що здійснюють підготовку докторів філософії з соціальної роботи.

Попри одностайне декларування важливості етичної експертизи досліджень з соціальної роботи, респонденти по-різному відповіли на питання, що конкретизують їхню думку. Так, трохи більше половини

опитаних вважають доцільним проведення експертизи лише в тих випадках, коли дослідження «стосуються вразливих верств або мають ризик порушення конфіденційності чи інших норм етики». Не всі опитані віднесли до предмету експертизи якість інструментарію та відповідність його дизайну нормам професійної етики соціальної роботи. Не виявлено спільної думки респондентів щодо організаційних аспектів експертизи: лише близько 60% опитаних висловились за незалежність експертних комісій від навчальних закладів, що провадять підготовку здобувачів наукового ступеня «доктор філософії»; майже стільки ж опитаних підтримали ідею роботи етичних комісій за єдиною процедурою, але без утворення ієрархічної організаційної структури етичної експертизи. Досить важливим видається той факт, що переважна більшість опитаних представників професійної спільноти усвідомлює потребу внесення змін до чинного Етичного кодексу спеціалістів із соціальної роботи України. В процесі анкетування виявлено високій рівень цікавості співробітників випускових кафедр до навчання процедурам етичної експертизи. Отримані дані вказують на актуальність досліджуваної проблеми і засвідчують необхідність її подальшої розробки.

Список використаних джерел

1. Бойко О. Докторська підготовка із соціальної роботи у Великій Британії: Орієнтація на ринок праці // Вісник АПСВТ. 2019. №1. С. 60–69.
2. Вінницький М. Розроблення, впровадження та забезпечення якості освітніх програм з підготовки докторів філософії // Еразмус+. URL: <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/54-materiali-here/1299-seminar-rozroblennia-osvitnikh-prohram-vidpovidno-do-yekts-zabezpechennia-iakosti-rezultativ-navchannia-ta-studentotsentrovano-ho-navchannia-problemy-rozroblennia-ta-vprovadzhennia-spilnykh-i-doktorskykh-prohram-8072016-mkyiv.html> (дата звернення 17.09.2019).
3. Волосовець О. П. PhD програми в охороні здоров'я // Медична освіта. 2016. № 2. С. 36–39. URL: rbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=AS_P_meta&C21COM=S&2_S21P03=FLA=&2_S21STR=Mosv_2016_2_7 (дата звернення 15.09.2019).
4. Карагодіна О. Г., Пожидаєва О. В. Запровадження програм підготовки докторів філософії з соціальної роботи: аналіз поточної ситуації // Вісник АПСВТ. 2017. № 1. С. 85–91.

5. Лютий В. П. Петрович В. С. Профілактика ВІЛ та соціально-небезпечних явищ серед дорослих: досвід «Програми 15» // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Педагогічні науки. 2019. № 2(386). С. 91–103.

6. Матеріали III Круглого столу «Запровадження програм підготовки докторів філософії з соціальної роботи» (05.03.2019 р.). Академія праці, соціальних відносин і туризму. URL: https://www.socosvita.kiev.ua/round_table_05_03_19 (дата звернення 16.09.2019)

7. Ніколаєв Є. Що робити з аспірантурою та спецрадами? // Освітня політика : портал громадських експертів, 2016. URL: <http://education-ua.org/ua/articles/623-shcho-robiti-z-aspiranturoyu-ta-spetsradami> (дата звернення 16.09.2019).

8. Регіональний проект з триангуляції даних у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу в Миколаївській області. Підсумковий звіт / Недужно О., Новак Ю., Бози́севич І., Боненко В. Київ : МБФ «Альянс громадського здоров'я» ТОВ «Агентство Україна». 2016. 76 с.

9. Rowan D., Richardson S., Long D.D. (2018) Practice-Informed Research: Contemporary Challenges and Ethical Decision-Making. Journal of Social Work Values and Ethics, Vol. 15, No 2. P. 15–22.

10. Sobočan A. M., Bertotti T., Strom-Gottfried Kim (2018): Ethical considerations in social work research, European Journal of Social Work, DOI: 10.1080/13691457.2018.1544117

І. О. Карпич

ПРАВО ДІТЕЙ НА ОЗДОРОВЛЕННЯ В ІСТОРИЧНОМУ КОНТЕКСТІ

Проблема оздоровлення дітей є актуальною в сучасних умовах. Особливої уваги потребує вивчення особливостей, змісту, основних форм, методів оздоровлення дітей в історико-педагогічній спадщині, оскільки досвід наших попередників є цінним джерелом для пошуку нових підходів до вдосконалення навчально-виховного процесу.

Аналіз історико-педагогічних джерел засвідчує, що право дітей на оздоровлення вчені активно досліджували у 20 – 30-х роках ХХ століття.

В умовах здійснення загального навчання та широкої боротьби за якість шкільної роботи оздоровча робота з дітьми була важливою